

Sundbyberg, 2021-04-12

Dnr.nr: Fi2020/03418

Mottagare:

fi.ea.e3@regeringskansliet.se

mats.e.johansson@regeringskansliet.se

Vår referens
Mia Ahlgren

Remissvar En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46)

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 46 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Sammanfattning

Jämlikhetskommissionen har haft ett brett uppdrag att lämna förslag som syftar till att långsiktigt öka den ekonomiska jämlikheten och öka möjligheterna till social rörlighet. Kommissionen skulle bland annat föreslå åtgärder för att bidra till att utjämna skillnader i uppväxtförhållanden, samt i möjligheter till god utbildning och arbete med goda arbetsvillkor. Dessutom överväga åtgärder som stärker den enskildes rätt i förhållande till starka ekonomiska intressen.

Funktionsrätt Sverige konstaterar att trots att betänkandet innehåller närmare 200 rekommendationer och förslag saknas funktionsrättsperspektivet. Risken för fattigdom för personer med funktionsnedsättning har eskalerat kraftigt de senaste åren i Sverige. Situationen har ytterligare försämrats genom pandemin när det gäller stora klyftor i tillgång till hälsa, utbildning, arbete, bostad, inflytande samt ökad utsatthet för diskriminering och våld.

Skillnaderna är stora över landet och möjligheten för enskilda att utkräva sina rättigheter är väldigt små. Tilliten till staten som ger stöd till individer med stora behov har kraftigt försämrats. FN och EU betonar prioritering av rättigheter och inkludering av personer med funktionsnedsättning i återuppbyggnad efter pandemin och i genomförande av Agenda 2030. **Det är nödvändigt att komplettera Jämlikhetskommissionens förslag med funktionsrättsperspektiv.**

Kommitténs direktiv och struktur

I regeringens direktiv till utredningen saknas tydlig koppling till Agenda 2030 och konsekvenser för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Men det står också att kommissionen ska överväga behovet av såväl generella insatser som insatser riktade till specifika målgrupper för att minska skillnader i inkomst och levnadsvillkor på lång sikt. Vi tolkar det som ett sätt att beskriva en tvåspårsstrategi, vilket är precis det som FN rekommenderar när det gäller personer som möter funktionshinder – alltså både tvärspektoriell mainstreaming av rättigheter och särskilda insatser för att stärka egenmakt och levnadsvillkor.

Kommittén har bjudit in en representant för Funktionsrätt Sverige i en referensgrupp som har haft en begränsad uppgift som inte har gett förutsättningar att föra fram mer övergripande synpunkter.

Vi vill att utredningsdirektiv ska ha med funktionsrättskonventionen som utgångspunkt för konsekvensanalyser. Det är nödvändigt för att uppfylla allmänna åtaganden i artikel 4 i konventionen och kräver en ändring i kommittéförordningen.

Övergripande synpunkter

I konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som antagits av drygt 180 länder inklusive Sverige och EU har jämlikhet utvecklats till det som kallas **inkluderande jämlikhet**. Människorättsmodellen av funktionshinder ser funktionsnedsättning oavsett om det är medfött eller förvärvat som bara en av flera egenskaper. Funktionshinder som kan uppstå under hela livet är en **social konstruktion** som staten genom konventioner och lagar åtagit sig att ta bort för att skapa förutsättningar för inkluderande jämlikhet oavsett variationer i den mänskliga mångfalden.

I betänkandet används olika begrepp kopplade till funktionshinder oreflekterat och endast några få gånger (förutom i citat eller källhänvisning). Utgångspunkten verkar utgå från något medfött, citat sidan 127: "Ett barn som föds med en svår funktionsnedsättning kan inte hållas ansvarigt för att det inte kan försörja sig självt." eller sidan 275 " funktionsstörningar hos barnet" kopplat till narkotikamissbruk. **Den enda rekommendation vi kan hitta i hela betänkandet är kopplad till att "utprovning av hjälpmedel bör vara i offentlig drift" för att säkerställa det billigaste alternativet och att mellanskillnad ska ske med självfinansiering vid annat alternativ.**

Riksdagen har antagit en proposition för genomförande av Agenda 2030 med fokus på att "**ingen ska lämnas utanför**", trots det saknas

Funktionsrätt Sverige remissvar Fi2020/03418

uppdelade data om funktionshinder som krävs för att nå målen. Propositionen om funktionshinderpolitiken betonar jämlikhet, mångfald och rättigheter för personer med funktionsnedsättning med inriktning mot universell utformning av samhället för att möta olika variationer i befolkningen. Men Sverige har inte åtgärdat kritik från FN om genomförande av konventionen som rör många av de områden som omfattas av bristande ekonomisk jämlikhet. De stora bristerna med tillförlitliga data gör att ojämlikheten riskerar att öka utan att det syns samtidigt som insatser som skulle behövas inte sätts in.

I betänkandet är skillnader främst kopplade till utrikesfödda, ekonomi och utbildningsnivå som är utgångspunkter – inom de flesta områden saknas personer med funktionshinder. När det nämns är det inte människorättsmodellen av funktionshinder, utan snarare en medicinsk modell som vi borde ha lämnat bakom oss på 60-talet. På nästan alla områden, till exempel tillit, saknas alltså perspektiven från de som har störst behov av resurser och insatser för att minska ojämlikhet.

Källor som saknas i betänkandet

Civilsamhällets granskning av hur Sverige lever upp till rättigheter för personer med funktionsnedsättning som samlades i rapporten Respekt för rättigheterⁱ innehåller flera källor från Eurostat och forskare som visar på brister och ger förslag till åtgärder inom områden som fattigdom, hälsa, utbildning, arbete, bostäder (närsamhälle), våld och inflytande mm. Funktionsrätt Sverige har också lämnat in synpunkter om Agenda 2030ⁱⁱ med källhänvisningar och underlag.

Flera myndigheter lämnar årliga rapporter om funktionshinderpolitiken som visar på ojämlikhet, till exempel Socialstyrelsenⁱⁱⁱ och Myndigheten för delaktighet^{iv}.

Förslag som kan minska den ekonomiska ojämlikheten för personer med funktionsnedsättning saknas. Ojämlikheten har ökat på grund av politiska beslut som handlar om besparingar inom socialförsäkringen och LSS samt ökade kostnader^v för hyra av bostäder med begränsade valmöjlighet, hjälpmedel med mera, kombinerat med bristande stöd i skola och arbetsliv leder detta till ett liv där många individer är beroende av anhöriga. Många beslut tas på regional och kommunal nivå med stora skillnader över landet. Besluten ökar ojämlikheten för många fler som lever nära individer som möter funktionshinder.

Synpunkter på livscykelperspektivet

Livscykelperspektivet som analysmodell hade kunnat fungera om perspektiv om personer som möter funktionshinder i olika skeden av livet hade funnits. Flera områden återkommer i avsnittet som handlar om förslag, men övergripande perspektiv om diskriminering och likabehandling försvinner liksom koppling till delmålen i Agenda 2030. Vi lämnar bara några synpunkter i anslutning till avsnittet som kallas

Enskildas rätt gentemot starka ekonomiska intressen

Uppdraget är centralt i uppdraget men avgränsas till ett kort avsnitt i betänkande. Kommissionen tolkar detta som anställdas intressen på arbetsmarknaden, konsumenters intressen gentemot producenters och mellanhänders på konsumentmarknaderna och slutligen enskildas resurser, deltagande och inflytande i det politiska systemet.

Inkludering, självbestämmande, tillgång till rättsväsendet och även rätt till aktiv involvering i beslut för representanter för funktionsrättsorganisationer är centrala delar i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Statsbidragen till funktionsrättsorganisationer har legat still länge, och förutsättningarna för oberoende och utveckling med finansiering via Allmänna arvsfonden har försämrats efter en lagändring.

Funktionsrättsperspektivet saknas förstås, men vi vill också framhålla en aspekt som saknas - enskildas förutsättningar att utkräva rättigheter och komma till tals. Särskilt allvarligt när det gäller diskriminering och överklagandeprocesser där offentliga myndigheter och kommuner har betydligt större resurser när det gäller juridisk kompetens och rättegångskostnader att sätta mot enskilda. Det rör även gynnande beslut som inte genomförs av kommuner.

Förutom ett förslag om maktutredning så ser vi inga förslag om rättshjälp, långsiktigt hållbar finansiering för funktionsrättsorganisationer, förstärkt skydd och tillämpning av diskrimineringslagen och i grundlagen, samt att tillsätta utredning som ser över hela lagstiftning och tillämpningen av konventionskonform tolkning av konventionen.

[Se även rekommendationer för artikel 1-4 om allmänna principer och åtaganden artikel 5 om jämlikhet och icke-diskriminering, artikel 12 om likhet inför lagen, artikel 13 tillgång till rättsväsendet, artikel 21 yttrandefrihet och artikel 29 om politisk delaktighet i rapporten Respekt för rättigheter.](#)

Synpunkter på förslag inom vissa områden

Alla kan födas med funktionsnedsättning eller förvärva den genom skada eller sjukdom under livet. Även om det bara är en av flera egenskaper så påverkar det förutsättningar för ekonomisk jämlikhet i hög utsträckning. Du påverkas också om du är anhörig. Du kan också möta funktionshinder under en viss period i livet. Kommissionen har valt att lägga förslag inom vissa områden men de täcker inte allt. Vi har försökt att hålla oss till den valda strukturen och bygga på den.

Makroekonomiska förutsättningar

Översyn av socialförsäkringssystemet och fördelningspolitiken måste omfatta funktionsrättsperspektiv för att stoppa den negativa trenden med ökad risk för fattigdom. Regeringen har infört jämställdhetsbudgetering men det saknas jämlikhetsbudgetering inklusive funktionsrättsperspektiv. Budget ingår i allmänna åtaganden i Funktionsrättskonventionen.

I rapporten Respekt för rättigheter finns en rekommendation om att: "Utveckla och anta inkluderande budgetprocesser nationellt, regionalt och lokalt som utgår ifrån att minska ojämlikhet för hela befolkningen. Dessa ska inbegripa redovisning av hur åtaganden och progressivt genomförande av rättigheter i konventionen har beaktats."

Sverige har fått skarp kritik för att inte säkerställa uppföljning för att utjämna de stora skillnader i jämlikhet och rättigheter som finns över landet. Det finns färdiga indikatorer som inkluderar personer med funktionsnedsättning framtagna av FN som kan användas. Vi ser en tydligare styrning i EU av funktionsrättsperspektiv till exempel genom lagstiftning och finansiering via olika fonder vilket Sverige inför men inte följer upp alls.

[Se även artikel 1-4 om allmänna principer och åtaganden i funktionsrättskonventionen](#) samt [inspel om Agenda 2030](#).

Utbildning och kultur

Förslagen måste kompletteras med funktionsrättsperspektiv som rör barn, unga och vuxna som möter funktionshinder, integreras i arbetet på Utbildnings- och Kulturdepartementen och kopplas till mål 4 i Agenda 2030.

Barn med funktionsnedsättning utsätts i högre utsträckning för mobbing och våld, och psykisk ohälsa ökar. Ojämlikheten märks också när det gäller sport, kultur och fritid. Men framför allt får inte alla barn med funktionsnedsättning stöd efter behov i skolan vilket gör att en betydande andel inte når kunskapsmålen.

Den statliga resursfördelningsprincipen om en långsiktig socioekonomisk utjämning saknar indikatorer när det gäller funktionsnedsättning och leder till en snedfördelning av resurser som starkt missgynnar elever med funktionsnedsättning. Regelverket med möjlighet att neka vissa elever kopplat till ekonomiska och organisatoriska svårigheter göra att alla inte omfattas av det fria skolvalet.

[Se även rekommendationer om artikel 24 om utbildning och samt artikel 30 om kultur idrott och fritid](#)

Arbetsliv

Förslagen måste kompletteras med funktionsrättsperspektiv, integreras i arbetet på Arbetsmarknadsdepartementet och kopplas till mål 8 i Agenda 2030.

I livscykelanalysdelen finns ett kort avsnitt om personer med funktionsnedsättning, men saknar en bredare bild av ojämlikhet även jämställdhetsperspektiv. Medan såväl FN, EU, ILO och USA för att nämna några exempel satsar på att själva bli bättre på att inkludera och anställa personer med funktionsnedsättning fortsätter Sverige att uppmana myndigheter till att anordna praktikplatser. Föräldrade synsätt där människor tvingas registrera sig som att ha "nedsatt arbetsförmåga" för att få tillgång till arbetshjälpmedel har lett till skarp kritik från FN, liksom processen och dialogen som gäller skäliga anpassningsåtgärder. Sammantaget backar Sverige i resultat jämfört med andra länder i EU.

[Se även bakgrund och rekommendationer för artikel 27 om arbete](#) samt

Mottagande och integration

Funktionsrättsperspektiv och intersektionella perspektiv saknas och behöver integreras i Justitiedepartementets arbete.

Det saknas fakta om personer med funktionsnedsättning i asyl- och etableringsprocessen och vi ser behov av en översyn av migrationslagstiftning utifrån rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

[Se rekommendationer för artikel 18 om rätt till fri rörlighet och medborgarskap](#) samt [projektet Disabled Refugees welcome](#)

Bostäder och grannskap

Funktionsrättsperspektivet saknas för att inkludering i samhället ska förverkligas. Rubriken som är kopplad till grannskap borde röra även

trygghet och inflytande i lokalsamhället förutom mål 11 även mål 16 i Agenda 2030 som därmed rör flera departement och politikområden.

Bostadspolitiken har under lång tid riktat sig till olika tänkta grupper i samhället, men studenter eller äldre har olika behov och vi saknar en politik som faktiskt utgår från intersektionalitet, inkludering och universell utformning. Det senare nämns i politiken för gestaltad livsmiljö men Boverket säger sig inte arbeta med det när vi ställt frågan. Myndigheten tar fram nya "möjligheternas byggregler" som är starkt påverkade av marknadskrafter som vill sänka krav på tillgänglighet. Detta står i strid med Funktionsrättskonventionen och även initiativ från EU som kopplar tillgänglighetskrav till politiken för renovering av byggnader med sikte på hållbar utveckling och energieffektivisering.

Resultatet leder till ökad segregation på bostadsmarknaden för personer som möter funktionshinder, ökade hyror för LSS-boende och minskat självbestämmande när kommuner vill tvinga människor att byta bostad av besparingsskäl.

[Se även rekommendationer om artikel 9 tillgänglighet](#) och [artikel 19 om att leva självständigt och delta i samhällslivet](#) samt [projektet Rätt från början om bostäder och universell utformning](#).

Regionala frågor

Var beslut fattas och nationell samordning är förstås en väldigt stor fråga som påverkar ekonomisk ojämlikhet. Men förslagen under rubriken verkar handla om annat. Vi vill betona vikten av särskilt uppdrag för att statens servicekontor är ett föredöme för tillgänglighet och kunskap om funktionsrätt. Det gäller allt - breddad rekrytering, upphandling av interna system och utåt mot allmänheten.

Konsumentpolitik

Konsumenter med funktionsnedsättning ska skyddas med stöd i EU-lagstiftning, men oklart hur det fungerar eftersom vi sett bristande resurser och det tycks finnas en önskan om att civilsamhället ska ta över en del av den offentliga konsumentrådgivningen. Digitaliseringen och ökad e-handel med komplicerade köp där det är svårt att veta vem en individ tecknat avtal med bidrar till ökad skuldsättning, sannolikt särskilt för personer med kognitiva nedsättningar.

Samhället förlorar på att människor hamnar i skuld, och därför behövs det investeras i system som skyddar konsumenter med funktionsnedsättning vilket kan komma i konflikt med kompetensbrist om digital tillgänglighet och brister i tillsyn av ekonomiska aktörer.

Hälsa- och sjukvård

Funktionsrättsperspektivet behöver integreras i arbetet med jämlik hälsa och sjukvård samt i genomförande av mål 3 i agenda 2030. Vi som representerar människor med störst behov av vård och som enligt Folkhälsomyndighetens tidigare rapporter drabbas av onödig ohälsa måste vara med i besluten som rör jämlik hälsa.

Olikheterna över landet har synliggjorts under pandemin och det har givetvis drabbat personer som var beroende av vård och individuella stöd i högre utsträckning än andra. Vissa regioner har börjat ta ut hyra för nödvändiga hjälpmedel, i Stockholm togs ett initiativ till och med under pandemin. Det är förstås helt obegripligt för en grupp där risken för fattigdom har eskalerat och den ekonomiska jämlikheten ökar.

Hjälpmedel är det enda förslag i betänkandet som vi hittat som nämner personer med funktionsnedsättning. Det är oklart om förslaget ökar jämlikhet för personer med behov av hjälpmedel. Det är naturligtvis viktigt att det finns likhet över landet med kvalitet och inflytande utifrån behov från den som är beroende av hjälpmedel säkerställs. Många utredningar har tittat på frågan och det finns inspel redan.

I övrigt ser vi flera potentiellt bra förslag om de kompletteras med funktionsrättsperspektiv till exempel om barnhälsa, familjestöd och kvalitetskrav över landet. När det gäller frågor om finansiering av hälsofrämjande arbete i kommuner och regioner har vi föreslagit en omfördelning av ekonomiska resurser^{vi}.

Vi välkomnar förslaget om en utredning om goda levnadsvillkor om riktade insatser och uppsökande verksamhet till särskilda grupper kan kopplas till vår rekommendation om att "ta fram en nationell handlingsplan för att fortlöpande identifiera och åtgärda ojämlikheter i hälsa och vård samt i överlevnad kopplat till funktionsnedsättning" och även främja fysisk aktivitet **särskilt bland barn och unga med funktionshinder**.

Vi saknar däremot skarpa förslag för att åtgärda brister som rör **rehabilitering och habilitering** med stora olikheter över landet. Det kan spela avgörande roll för att arbete och jämlikhet.

[Se även rekommendationer om artikel 25 hälsa](#) och [artikel 26 om rehabilitering och habilitering](#).

Transfereringar barn och familj

Förslagen är begränsade i förhållande till rubriken. Det saknas ett barnrättsperspektiv och perspektiv som rör barn och föräldrar där

Funktionsrätt Sverige remissvar Fi2020/03418

någon eller flera möter funktionshinder. Borde även kopplas till genomförande av EU:s så kallade "Balansdirektiv" och stöd till anhöriga i familjer med funktionsnedsättning.

Det finns några rapporter om ojämlikhet för barn med funktionsnedsättning som sällan kommer till tals. Socialstyrelsen har bland annat rapporterat om hur barn påverkats av nedskärningar inom LSS. BO och flera aktörer har rapporterat om barn med funktionsnedsättning.

[Se rekommendationer om artikel 7 om barn med funktionsnedsättning och artikel 23 respekt för hem och familj](#)

Arbetsrelaterade trygghetssystem

Funktionsrättsperspektiv saknas åter och rubriksättning i betänkandet som rör förslag är svår att förstå. Socialförsäkringen har ingen egen rubrik trots att trygghetssystem är av avgörande betydelse för ekonomisk jämlikhet för personer som har daglig verksamhet (som inte räknas som arbete) och försörjning för personer som aldrig kommer in på arbetsmarknaden.

Funktionsrätt Sverige har varit aktiva i dialogen om socialförsäkringssystemet där det pågår en del reformer men mycket återstår. Vi har flera konkreta förslag som rör personer med funktionsnedsättning om indexering och höjning av garantinivån i socialförsäkringen, säkerställa att personer som inte har arbetat på grund av funktionsnedsättning får stöd via socialförsäkringen och inte tvingas till kommunalt försörjningsstöd, kostnadstak för samlade utgifter samt skärpta krav på begripliga beslut och ansökningssystem för stödinsatser från kommuner och Försäkringskassan på liknande sätt som gäller enligt patientlagen.

[Se även artikel 28 om levnadsstandard och social trygghet](#) och idéskriften [En socialförsäkring utan trygghet - är det så det ska vara?](#)

Kriminalpolitik

Funktionsrättsperspektiv behöver integreras i arbetet på Justitiedepartementet med uppdrag till myndigheter samt kopplas till mål 16 i agenda 2030.

Trots skarp kritik från FN och agerande från Civil Rights Defenders som rör frihetsberövade på grund av funktionsnedsättning ser vi mest punktinsatser. Personer med funktionsnedsättning är överrepresenterade både som brottsoffer och i kriminalvården. Brottsofferjouren och forskare har lyft utsatthet för våld och

Funktionsrätt Sverige remissvar Fi2020/03418

sexuallbrott, men det saknas långsiktiga politiska satsningar och data för att åstadkomma förändring. Dessutom finns brister i lagstiftning om skydd mot hatbrott jämfört med andra diskrimineringsgrunder.

Vi lägger även till en viktig fråga som rör tillgång till rättsväsendet även om det inte rör kriminalpolitik. Det är extremt svårt att utkräva rättigheter och överklaga beslut som rör exempelvis individuella stöd pga att det saknas resurser för rättshjälp och har verklig betydelse för ekonomisk jämlikhet.

[Se även rekommendationer för artikel 14 om frihet och personlig säkerhet](#) och [16 om våld och övergrepp](#) samt [artikel 13 tillgång till rättsväsendet](#) och [artikel 21 om yttrandefrihet \(hatbrott\)](#)

Institutionella frågor

Funktionsrättsperspektivet saknas även på detta område som samlar en mängd olika frågor som rör infrastruktur, transporter, forskning och innovationer samt makt. Funktionsrätt behöver integreras i arbetet på Närings- infrastruktur-, utbildnings- och kulturdepartementen och kopplas till mål 11 och 16 i Agenda 2030.

Riksdagen har fattat beslut om universell utformning, UU, som handlar om att utforma samhället med utgångspunkt i den variation som återfinns i befolkningen. Enligt Funktionsrättskonventionen ska UU tillämpas strikt för allt nytt som tas fram och det finns krav på koppling till forskning. EU har tagit fram en processtandard som beskriver processen för universell utformning för att alla, i största möjliga utsträckning, ska ha tillgång till, förstå och kunna använda det som erbjuds allmänheten. Det handlar om att integrera processen i hela organisationen som en del av hållbar utveckling.

Men vi ser att vissa satsningar som gjordes runt 2017 har avstannat. UU nämndes i politiken för gestaltad livsmiljö, nationella upphandlingsstrategin, SKR:s funktionshinderspolitiska positionspapper och det gjordes en särskild satsning på Vinnova som tagit slut. Nu ser vi inga initiativ, tvärtom **när regeringen kom med den nya forskningspropositionen och satsningar på innovation^{vii} finns inte en rad om UU**. Detta trots att EU skärper lagstiftning kring tillgänglighet på flera områden som rör produkter och tjänster, transporter, renovering av byggnader samt kopplar krav till fonder.

Ett konkret exempel rör laddning av elbilar där regelverk hanteras av flera olika departement och där vi på en fråga från EU via standardiseringskommitté får höra att regeringen inte ställer några krav som gör att personer med rörelsehinder kommer att kunna använda

laddningsstationer som etableras. Istället hittar en tjänsteman något lokalt projekt som ett exempel de hade plockat upp.

Det finns alltså stora brister och luckor i lagstiftning, liksom brister i tillsyn av lagstiftning som rör personer som möter funktionshinder, till exempel för tillgänglighet. Ett konkret exempel handlar om tillsyn av upphandlingsdirektivet när det gäller obligatoriska krav på tillgänglighet (för personer med funktionsnedsättning) för allt som upphandlas som ska användas av fysiska personer, såväl allmänhet som anställda i myndigheter. Ett annat exempel där Sverige inte alls följt EU:s regelverk handlar om förhandskrav på tillgänglighet (för personer med funktionsnedsättning) för regionalfonden.

Vi välkomnar dock en maktutredning vilket även tagits upp av demokratiutredaren Olle Wästberg. Men det kräver direktiv som kopplat till funktionsmaksordningar och inflytande i enlighet med konventionens artikel 4.3 och 33.3 samt delmål 16 i Agenda 2030.

[Se även olika förslag under artikel 4, 9, 11, 20 och 29 i rapporten respekt för rättigheter.](#)

Finansiering

Funktionsrätt Sverige avslår förslaget om att minska målet för internationellt bistånd även om det skulle vara temporärt. Politiken för global utveckling behöver styras bättre med resurser till människor som riskerar att lämnas längst efter. I spåren av pandemin är det viktigare än någonsin med en tvåspårsstrategi som både integrerar funktionsrättsperspektiv i allt stöd och satsar på särskilda insatser för att stärka organisationer av personer med funktionsnedsättning i arbetet för rättigheter och egenmakt.

Vänliga hälsningar

Nicklas Mårtensson

Nicklas Mårtensson

Kanslichef

Funktionsrätt Sverige

ⁱ Rapporten Respekt för rättigheter, civilsamhällets granskning av hur Sverige lever upp till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, 2019, som samordnades av Funktionsrätt Sverige och över 110 organisationer står bakom.

https://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2019/12/Funktionsra%CC%88tt-Sverige_Rapport.pdf

ⁱⁱ Funktionsrätt Sverige information på webbplatsen om Agenda 2030, med flera filer att ladda ned om utmaningar och brister i data.

<https://funktionsratt.se/funktionsratt-ratten-att-fungera-i-samhallet-pa-lika-villkor/ett-samhalle-for-alla/agenda2030/>

ⁱⁱⁱ Socialstyrelsens senaste rapport om insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning. https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/okad-isolering-bland-personer-med-funktionsnedsattning-nar-insatser-stallts-in/?utm_source=linkedin.com&utm_medium=nonpaid%20social&utm_campaign=La

[gesrapport-funktionshinder-2021&utm_content=pressmeddelande](https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/okad-isolering-bland-personer-med-funktionsnedsattning-nar-insatser-stallts-in/?utm_source=linkedin.com&utm_medium=nonpaid%20social&utm_campaign=La)

^{iv} Myndigheten för delaktighet uppföljning av funktionshinderpolitiken 2020 del II

Statistik om förutsättningar och levnadsvillkor för personer med

funktionsnedsättning [https://www.mfd.se/vart-](https://www.mfd.se/vart-uppdrag/publikationer/rapport/uppfoljning-av-funktionshinderspoltiken-2020-del-ii/)

[uppdrag/publikationer/rapport/uppfoljning-av-funktionshinderspoltiken-2020-del-ii/](https://www.mfd.se/vart-uppdrag/publikationer/rapport/uppfoljning-av-funktionshinderspoltiken-2020-del-ii/)

^v Se jämförande tabell där Sverige har högst kostnader i EU sidan 25 European

Disability Forum Human rights report, 4th edition, Poverty and social exclusion

https://mcusercontent.com/865a5bbea1086c57a41cc876d/files/ad60807b-a923-4a7e-ac84-559c4a5212a8/EDF_HR_Report_final_tagged_interactive_v2_accessible.pdf

^{vi} Funktionsrätt Sverige remissvar om God och nära vård 2020

[https://funktionsratt.se/wp-](https://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2020/07/Funktionsr%C3%A4tt-Sveriges-remissyttrande-%C3%B6ver-huvudbet%C3%A4nkandet-God-och-n%C3%A4ra-v%C3%A5rd-2020.pdf)

[content/uploads/2020/07/Funktionsr%C3%A4tt-Sveriges-remissyttrande-%C3%B6ver-huvudbet%C3%A4nkandet-God-och-n%C3%A4ra-v%C3%A5rd-2020.pdf](https://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2020/07/Funktionsr%C3%A4tt-Sveriges-remissyttrande-%C3%B6ver-huvudbet%C3%A4nkandet-God-och-n%C3%A4ra-v%C3%A5rd-2020.pdf)

^{vii} Pressmeddelande från regeringskansliet om satsningar på nyttiggörande och on innovation via Vinnova

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/04/insatser-for-nyttiggorande-och-kommersialisering-av-innovation/> 2021-04-08